

In memoriam Thomas BeimeI - Cvartet de coarde, pian și ceas mecanic -

Al doilea concert din seria *Portret cu prietenii* a purtat titlul „*Omagiu lui Thomas BeimeI*”.

Născut la Essen în 1967, a studiat compoziția și viola. În 1989 a fondat, alături de alți patru muzicieni, ansamblul de improvizație Partita Radicale, „cu care a avut turnee internaționale de succes, inclusiv în România. În 1997 a început studiile private de compoziție cu Myriam Marbe la București, totodată specializându-se, ca muzicolog și om de radio (colaborator de marcă al DeutschlandFunk) în cercetarea muzicii noi din România și din Europa de Est. A scris opere, muzică de cameră și vocală. (...) A murit, subit, la Wuppertal, la vârsta de 49 de ani.”

Despre el ne-a vorbit Dan Dediú. Despre omul a cărui prietenie față de muzica românească a fost concretizată prin fapte, întrucât, ca om de radio în Germania, a dedicat (anual sau chiar bianual) muzicii românești emisiuni întregi, de la „portret de compozitor” la promovarea generațiilor tinere.

Protagoniști în planul interpretativ au fost, pe de o parte, membri ai ansamblului *Profil*, în formulă de cvartet de coarde și pian: Diana Moș (vioara I), Petru Nemțeanu (vioara II), Marian Movileanu (violă), Mircea Marian (violoncel) și Adriana Maier (pian), pe de altă parte, performerul (și compozitorul) de ceas mecanic Franz Tröger.

Primele două piese l-au avut ca autor chiar pe **Thomas BeimeI**. Prima, *Sonata memoria pentru ceas mecanic*, însăși întruparea miniaturii: într-un minut și jumătate a esențializat forma de sonată.

Prin unisonuri în decalare ce se multiplică apoi reîntâlnesc permanent, *ugarit* (cvartet de coarde) aduce un leitmotiv obsesiv, de trei sunete, al cărui gamă de expresii este explorată prin variații de nuanță. Repetiția nu este, însă, redundantă sau obositoare – motivul poartă spiritul unei întrebări ce rămâne în memorie. Materialul este minim, dar are destulă bogăție – pusă cu atât mai bine în lumină de către interpreți.

Dintr-o neatenție, la concert reținusem greșit că și următoarea piesă îi aparține aceluiași autor. Am fost frapată ascultând, mă gândeam: ce cvartet excelent! Dar era vorba despre un alt compozitor și mă simt aproape rușinată că nu l-am recunoscut, căci semnele erau acolo: claritatea pregnantă, expresivitatea bogată, spiritul ludic, o anumită narativitate, virtuozitatea, acea forță care te prinde și nu te lasă din mână: o muzică întotdeauna carismatică al cărui autor este **Dan Dediú**. Cvartetul său, *BeiT – in memoriam Thomas BeimeI*, și-a găsit sufletul-pereche în ființa ansamblului *Profil*, de un profesionalism complet și o muzicalitate mereu impecabilă. Ritmuri în forță, punctate în unison, momente de culoare timbrală într-o nuanță a gândului, care te fac să-ți ții respirația pentru a le auzi, pasaje ce amintesc de un coral, încărcate de

melancolie și speranță, ca niște raze de lumină ce se întrevăd, delicat, *BeiT* îmbrățișează o bogăție de stări, în traseul său... expuse cu un mare *firesc*.

Au urmat alte două piese de **Thomas BeimeI**. Prima, *Kaleidoskop pentru ceas mecanic* a avut un caracter oniric, ca un cântec de leagăn (un aspect mereu prezent, mai în prim-plan sau în penumbră, când vine vorba de cutia muzicală), sau niște șoapte în lumea visului – sugerând acea logică illogică într-o stare de farmec/hipnoză. Melodia, statică dar într-o mișcare curgătoare, s-a balansat între previzibil și imprevizibil, în spirali repetate ne-identice, cromatică dar recognoscibilă. E interesant cum dintr-un instrument atât de simplu și de limitat se pot reliefa lumi diferite. A doua piesă a fost *Aria* (trio pentru vioară, violoncel și pian). O cugetare omogenă dar cu meritele ei expresive, a fost pe alocuri pur și simplu bucuria sunetului simplu – traseul „melodic”, desfășurat larg, în octave diferite, a punctat fiecare notă cu claritate și certitudine.

În cele din urmă, scena i-a aparținut lui **Franz Tröger**, în dubla postură de performer și compozitor. Am găsit, atât în sonoritățile instrumentului cât și în performance-ul în sine, un

farmec cuceritor – pe de-o parte ceasul mecanic / cutia muzicală nu poate să nu te înduioșeze, pe de altă parte umorul autorului a condimentat momentele sale cu comentarii foarte simpatice – de menționat însă și efectul pe care îl produce finalizarea unei piese: căderea, cu un sunet clar, ca un semn de punctuație, a cartelei perforate. Micuța serie de *Trei piese pentru ceas mecanic* a constatat în trei miniaturi memorabile și care dau dependență (al doilea aspect poate fi cauzat și de durata lor foarte scurtă – un minut sau două, așa zice disproporționată pentru informația muzicală care merita ceva mai multă explorare componistică – dar poate tocmai acest aspect de *mică bijuterie* le

conferă o pregnanță aparte). Prima, într-un tempo destul de rapid, amintea de un colind și, în doar un minut, a făcut să încapă destulă varietate – contrast de registre, diatonie vs. cromatism, structură și direcție, chiar și o doză de umor: spre final, când „tema” era reiterată în registrul acut, peste ea era suprapus un ostinato disonant, urmat de clustere și de un gest ca un arpeggiu de harpă. A doua piesă a fost simpatice prezentată ca „un mic techno... Technino”. Pe cât de minimale au fost resursele, așa zice că piesa (narativă și misterioasă) a fost ceva mai complexă decât genul muzical la care făcea referință (și de care nu pot spune că îmi amintea neapărat); un motiv repetat în „bas” ca o pedală peste care se suprapun, treptat, alte linii: la un moment dat sunt aproape cinci planuri suprapuse! A treia a avut un caracter similar, finalizându-se cu acel gest cromatic descendent, care putea fi observat și pe cartela perforată; încă un aspect important al performance-ului la ceasul mecanic: faptul că „vezi” muzica, înainte ca ea să se întâmple. În final, la cererea publicului, a fost și un bis – s-a păstrat ideea de pedală cu planuri adăugate, s-a păstrat și acel mister cinematic, iar caracterul mi-a sugerat o scenă de iarnă.

Cei trei compozitori ai serii, în atenția precisă și muzicalitatea plină de har a interpreților, au creat un moment de calitate, despre care pot spune că nu îl voi uita prea curând.

Irina VESA

Thomas BeimeI